

Det kongelige kunnskapsdepartementet  
Postboks 8119 Dep  
0032 OSLO

Deres ref.  
201003005

Deres brev av:

Vår ref.  
201001730-39  
LIGA

Emnekode  
SARK-03

Dato  
7. september 2010

**Høringsuttalelse NOU 2010:7 Mangfold og Mestring. Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringsystemet**

Vedlagt oversendes høringsuttalelse fra Bergen kommune vedrørende *NOU 2010:7 Mangfold og Mestring. Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringsystemet*.

Høringen ble behandlet av bystyret 25.10.2010 sak 248/10. Bystyrets uttalelse med merknader følger vedlagt.

Med vennlig hilsen

Merete Bogen  
seksjonsleder

Lina Gaski  
saksbehandler

Kopi til: Bystyrets kontor

Dato: 6. september 2010

---

Byrådssak 462/10

---

Byrådet

### Høringsuttalelse NOU 2010:7 Mangfold og mestring

LIGA SARK-03-201001730-37

---

#### Hva saken gjelder:

Utvalget for gjennomgang av opplæringstilbudet til minoritetsspråklige barn, unge og voksne ble oppnevnt 24. oktober 2008 og kom med sin utredning (NOU 2010:7) i juni 2010: Mangfold og mestring

Utvalget ble ved oppnevningen gitt følgende mandat:

«Utvalget skal foreta en helhetlig gjennomgang av opplæringstilbudet for minoritetsspråklige i barnehage, skole og høyere utdanning, for å legge forholdene bedre til rette for at;

- Barnehagetilbudet gir minoritetsspråklige et best mulig grunnlag for utvikling og videre læring.
- Minoritetsspråklige barn, unge og voksne i grunnopplæringen får en likeverdig opplæring, et best mulig læringsutbytte og læringsmiljø
- Minoritetsspråklige tilegner seg gode grunnleggende ferdigheter
- Det legges et godt grunnlag for at minoritetsspråklige kan delta i arbeidsliv og /eller høyere utdanning

Mandatet er omfattende og strekker seg fra barnehage til høyere utdanning, voksenopplæring og overgang til arbeidsliv. I høringsuttalelsen fra byrådet i Bergen kommenteres kun enkelte av forslagene

#### Begrunnelse for fremleggelse for bystyret:

Byrådets fullmakter § 5 vedtatt av bystyret 24.04.2006, sak 102:

”Høringsuttalelser i prinsipielle saker som samtidig innebærer politiske avveininger, skal avgis av bystyret.”

**Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:**

1. Bystyret i Bergen slutter seg ikke til forslaget om utfasing av kontantstøtten.
2. Bystyret i Bergen slutter seg til høringsuttalelsen med de merknader som følger i saksutredningen. Det forutsettes at eventuelle tiltak som vil gi kommunene merkostnader fullfinansieres.

Monica Mæland  
byrådsleder

Filip Rygg  
byråd for barnehage og skole

## **Saksutredning:**

Utvalget for gjennomgang av opplæringstilbudet til minoritetsspråklige barn, unge og voksne ble oppnevnt 24. oktober 2008 og kom med sin utredning (NOU 2010:7) i juni 2010: Mangfold og mestring.

Utvalget ble ved oppnevningen gitt følgende mandat:

«Utvalget skal foreta en helhetlig gjennomgang av opplæringstilbudet for minoritetsspråklige i barnehage, skole og høyere utdanning, for å legge forholdene bedre til rette for at;

- Barnehagetilbudet gir minoritetsspråklige et best mulig grunnlag for utvikling og videre læring.
- Minoritetsspråklige barn, unge og voksne i grunnopplæringen får en likeverdig opplæring, et best mulig læringsutbytte og læringsmiljø
- Minoritetsspråklige tilegner seg gode grunnleggende ferdigheter
- Det legges et godt grunnlag for at minoritetsspråklige kan delta i arbeidsliv og /eller høyere utdanning

Mandatet er omfattende og strekker seg fra barnehage til høyere utdanning, voksenopplæring og overgang til arbeidsliv. I høringsuttalelsen fra byrådet i Bergen kommenteres kun enkelte av forslagene.

Utvalget har holdt ett av utvalgsmøtene i Bergen og foretatt mange reiser for å få innsikt i erfaringene fra arbeidet med opplæring av flerspråklige barn. Byrådet i Bergen ser at utvalget har gjort en grundig jobb og at utvalget har lyttet til innspillene som kom fra kommunene. Meldingen er positiv og gir mange gode og nyttige innspill til videre arbeid med flerspråklige barn. I Bergen er en i gang med en prosess der en skal gjennomgå innholdet i - og organiseringen av - den særskilte språkopplæringen for minoritetsspråklige. I denne prosessen vil mange av de samme temaene som tas opp i utredningen drøftes for å legge forholdene best mulig til rette for at minoritetsspråklige elever i Bergen skal ha et godt utbytte av opplæringen.

I høringsuttalelsen vises det til hvilket kapittel kommentarene er knyttet til.

### **Kapittel 7: Barnehage og andre tilbud i førskolealder**

Utvalget mener at gode barnehagetilbud er det som best gir minoritetsspråklige barn en likeverdig mulighet til å delta i meningsfulle aktiviteter med jevnaldrende. Utvalget mener videre at svært mye taler for at barns deltakelse i et godt barnehagetilbud blant annet har meget positiv utvikling på barns språkutvikling. For minoritetsspråklige barn kan barnehage stå i en særstilling i forhold til andre arenaer for muligheten til å praktisere norsk før skolestart, og utvalget mener det må være en målsetting å øke barnehagedeltakelsen blant barn som har et annet morsmål enn norsk. De som begynner på skolen uten å kunne norsk har et dårligere utgangspunkt enn andre, og risikerer og bli hengende etter gjennom hele skolegangen. Utvalget ser at kontantstøtte og foreldrebetaling kan bety mye for foreldres valg av omsorgsform: Kontantstøtten kan ha stor betydning for mange familiers inntekt og barnehageutgifter fremstår som en økonomisk byrde for lavinntektsfamilier.

Utvalget foreslår derfor blant annet:

- Gratis barnehage for alle på sikt
- Innføring av gratis tid (20 t. pr uke) for alle barn i barnehage
- Kontantstøtten utfases

*Byrådets kommentar:*

Byrådet støtter forslaget om gratis barnehageplasser på sikt og at det i dagens situasjon bør innføres gratis tid for alle barn i barnehagen tilsvarende 20 timer pr uke. Kommunene har ikke rammer til dette tiltaket, det forutsettes derfor at tiltakene må fullfinansieres fra staten. Det kan imidlertid være problematisk å innføre gratis kjernetid for alle barn da det vil være vanskelig å nyttiggjøre seg de resterende timene samtidig som barnehagenes kapasitet ikke vil kunne bli fullt utnyttet.

Byrådet mener at kontantstøtten er viktig for å gi foreldrene valgfrihet og fleksibilitet i balansen mellom jobb og familie mens barna er små. Kontantstøtten gir foreldre en større mulighet til mer tid sammen med egne barn, og større valgfrihet til å velge omsorgsform for sine barn. Byrådet støtter derfor ikke forslaget om å utfase kontantstøtten.

## **Kap 8.9: Minoritetsspråklige elever i grunnskolen**

### **Kap 8.9.1: Særskilt språkopplæring**

Utvalget ser mange utfordringer når det gjelder det å sikre elevenes rettigheter til særskilt språkopplæring og mener det er nødvendig med flere tiltak, blant annet:

- Økt og mer variert bruk av virkemidlene særskilt norskopplæring, morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring innenfor dagens regelverk
- Flerspråklighet må i større grad fremmes som et ideal i opplæringen
- Elever med annet morsmål enn norsk gis anledning til å få morsmålet sitt som fag med mulighet for påbygning gjennom skoleløpet, som alternativ eller tillegg til fremmedspråk.
- Tilbudet om å ta ikke vestlige språk som fremmedspråk utvides
- Det må satses betydelig på videreutvikling av digitale læringsressurser og digitalt kartleggingsmateriell
- Det må utvikles modeller for fjernundervisning i samarbeid med skoleeier

*Byrådets kommentar:*

Byrådet støtter at særskilt språkopplæring bør brukes mer variert og aktivt. Videre er det positivt at utvalget fremhever verdien av et utviklet morsmål og av flerspråklighet og at minoritetsspråklige elever i den forbindelse skal kunne få morsmålet sitt som fag. Byrådet er og enig i at tilbudet om å ta ikke-vestlige språk bør utvides. I Bergen tilbys for eksempel opplæring i kinesisk ved fire ungdomsskoler.

Videre støtter byrådet videreutvikling av digitale læringsressurser og digitalt kartleggingsmateriell, og utvikling av fjernundervisning for minoritetsspråklige. Når det gjelder satsing på digitale læringsressurser deltar Bergen med to språk i prosjektet "Læringsressurser på om lag 40 språk".

### **Kap 8.9.3: Læreplan i grunnleggende norsk**

Når det gjelder læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter har utvalget vurdert noen sentrale problemstillinger knyttet til læreplanen. Blant annet spørsmålet om læreplanen bør være valgfri og om valgfrihet når det gjelder kartleggingsverktøy. Når det gjelder forslag til tiltak har utvalget delt seg på spørsmålet om læreplanen og kartleggingsverktøyet bør være obligatorisk eller ikke. Flertallet i utvalget foreslår at læreplanen i grunnleggende norsk som hovedregel skal benyttes og at kartleggingsverktøyet knyttet til denne læreplanen skal brukes av alle skoleeiere som benytter denne planen. Mindretallet foreslår at læreplanen og kartleggingsverktøyet skal være obligatorisk å benytte.

#### *Byrådets kommentar:*

Byrådet støtter flertallets forslag: at læreplan i grunnleggende norsk skal benyttes som hovedregel, og at skoleeiere som bruker denne læreplanen bruker kartleggingsverktøyet som hører til.

### **Kap 10**

For nyankomne elever er det avgjørende at de så raskt som mulig etter ankomst til Norge gis et opplæringstilbud som på lengre sikt gir mulighet til deltakelse i ordinær undervisning. Innføringstilbudet bør være av avgrenset varighet og elevene bør gradvis integreres i ordinær klasse. Utvalget har vurdert to modeller for grunnskolen. Den ene modellen er lik den som eksisterer i Bergen i dag der elevene går på en innføringsskole (i Bergen er dette Nygård) ca et år før de overføres til nærskolen. I den andre modellen går elevene i innføringsklasser ved ordinære skoler.

Utvalget anbefaler primært at det bør opprettes innføringsklasser for nyankomne elever på ordinære skoler, men at det i visse tilfeller også kan være hensiktsmessig med innføringsskoler. Dette må vurderes ut fra lokale forhold. For elever som kommer seint på ungdomstrinnet med mangelfull skolebakgrunn, mener utvalget det bør tilbys konsentrert grunnskoleopplæring for ungdom etter modell fra grunnskoleopplæring for voksne.

Utvalget foreslår videre at det må utarbeides nasjonale standarder for innføringsklasser for nyankomne elever i grunnskolen før en overgang til ordinær undervisning. I nasjonale føringer for innføringstilbud må organiseringen og innholdet fremgå.

#### *Byrådets kommentar:*

Byrådet støtter utvalget i at de åpner for ulike modeller for opplæringstilbudet til nyankomne; både med innføringsklasse i grunnskolen og innføringsskole, f.eks for ungdomstrinnet spesielt. I Bergen vurderes det nå hvilken av disse modellene som vil være best for Bergen sett ut fra lokale forhold.

### **Kapittel 20: Kompetanse**

Utvalget foreslår at kompetanse i norsk som andrespråk, flerspråklighet, flerkulturell pedagogikk og flerkulturell forståelse legges inn som en obligatorisk del av førskole- og grunnskolelærerutdanningene. Også PPU bør utvikle denne type kompetanse. Flerkulturell forståelse må inngå i skolelederutdanningen og i lederutdanning for barnehagene. Utover generell kompetanse med et flerkulturelt perspektiv, mener utvalget det er nødvendig med språkkompetanse; språkutvikling, kompetanse i norsk som andrespråk.

#### *Byrådets kommentar:*

Byrådet støtter at alle førskolelærere og lærere må ha en flerkulturell kompetanse og andrespråkskompetanse, og at rådgivere, ledere, skole- og barnehageeiere, lærerutdannere og forvaltningen må ha kompetanse til å håndtere en flerkulturell barnehage og skole. I Bergen har en et kompetanseutviklingsprogram for morsmåslærerne, lærere og skoleledelse som arbeider med migrasjonspedagogikk. Kompetanse må være et ansvar for nasjonalt, regionalt og lokalt nivå.

### **Kapittel 21: Økonomiske og administrative konsekvenser**

Utvalget uttaler at kostnadsnøklerne bør gjennomgås for å se på om minoritetsspråkliges opplæring er godt nok dekket inn.

*Byrådets kommentar:*

Byrådet mener det er positivt at kostnadsnøklerne gjennomgås.